

Nr 151.

Av herrar **Franzon** och **Strömberg**, om anslag till övervakande av utbildningen av elektriska installatörer.

I betänkande med utredning och förslag angående överstyrelse för yrkesutbildning avgivet av den s. k. verkstadsskoleutredningen (statens offentliga utredningar 1938: 54) anför utredningen å sid. 67—69 följande:

»Viss behörighet såsom installatör vid elektriska starkströmsanläggningar kan enligt gällande s. k. installatörsförordning (sv. förf.-saml. 1919: 755) meddelas åt den, som fullgjort viss praktisk tjänstgöring samt antingen erhållit godkänt avgångsbetyg från eller godkänt betyg över däremot svarande kunskapsprov vid statsunderstödd yrkeskurs för elektriska installatörer eller ock har avlagt examensprov i enlighet med härför av kommerskollegium fastställda bestämmelser. Ny författning i ämnet är emellertid att förvänta, sedan förslag till ny behörighetsförordning utarbetats av de sakkunniga för elektriska kontrollväsendet (statens offentliga utredningar 1935: 53).

Behörighet såsom elektrisk installatör meddelas efter ansökan av kommerskollegium.

Kommerskollegium har att övervaka installatörsförordningens efterlevnad. Kollegiets befattning med yrkesundervisningen på det elektriska området, vilken i stor utsträckning äger rum i de kommunala och enskilda anstalterna för yrkesundervisning, har hittills i praktiken gestaltat sig på i huvudsak följande sätt.

Undervisningsplaner för olika slag av installatörskurser liksom ock för andra yrkeskurser på det elektriska området ha uppgjorts av en befattningshavare på den elektriska byrån. Planerna fastställas dock av skolöverstyrelsen. Efter förslag av kollegium förordnar överstyrelsen ombud att närvara vid och leda examen vid de statsunderstödda installatörskurserna. Av skilda orsaker — bland annat för att statsunderstödda installatörskurser icke kunnat anordnas i erforderligt antal — ha en del enskilda undervisningsanstalter anordnat installatörskurser utan att därför åtnjuta statsunderstöd. För att genomgången av sådan kurs skall kunna godtagas såsom i installatörsförordningen föreskriven kompetens ha dessa kurser vanligen ställts under kollegiets tillsyn. Avgångsexamen från dylik kurs har ansetts vara sådant examensprov, över vilket kollegium enligt förordningen äger bestämma. Befattningshavare inom kollegium ha nedlagt ett betydande arbete för att få till stånd nya installatörskurser, lämpliga läroböcker m. m.

För verkstadsskoleutredningen har av vederbörande byråchef i kommerskollegium särskilt framhållits betydelsen av att en sakkunnig och enhetligt

ordnad inspektion av denna undervisning snarast möjligt kommer till stånd. Den kontroll över undervisningsresultaten, som för närvarande utövas genom de tillfälliga oavlönade examensombuden, anses ha obetydligt praktiskt värde. På grund av brist på medel till ombudens avlöande kan denna kontroll för övrigt icke längre vidhållas. Inom skolöverstyrelsen finnes icke heller såsom tidigare en särskild inspektör för den elektrotekniska undervisningen.

Ovannämnda sakkunniga för det elektrotekniska kontrollväsendet ha i sitt betänkande framhållit, att installatörsundervisningen saknar den fasta organisation, som erfordras för att den av de sakkunniga föreslagna organisationen skall fungera tillfredsställande. De sakkunniga ha därför uppdragit vissa riktlinjer för installatörsundervisningens ordnande samt tillika framhållit, att det närmast borde ankomma på skolöverstyrelsen att genomföra den sålunda planerade undervisningsorganisationen.

I sitt utlåtande den 11 januari 1936 över omförmälda sakkunnigas förslag har sedermera skolöverstyrelsen beräknat kostnaderna för övervakandet av installatörsundervisningen genom en särskild inspektör och sakkunnig för den elektrotekniska undervisningen ävensom för arvoden till examensombud till sammanlagt 4 000 kronor om året.

Även de sakkunniga rörande skolöverstyrelsens organisation ha i sitt förslag framhållit behovet av ifrågavarande inspektion och kontroll samt beräknat, att kostnaderna därför skulle bestridas från överstyrelsens anslagspost till inspektion och sakkunniga biträden.» Så långt verkstadsskoleutredningen.

Den 31 oktober 1938 har kommerskollegium avgivit underdånigt utlåtande angående av ovannämnda sakkunniga för elektriska kontrollväsendet avgivet betänkande rörande ordnande av installatörsundervisningen. I sitt utlåtande anför kommerskollegium, bland annat, att kollegium vill understryka, att ett längre uppskov med installatörsundervisningens ordnande — vilket med hänsyn till denna frågas samband med övriga under utredning liggande yrkesundervisningsfrågor kan befaras — skulle äventyra installatörsförordningens syfte och tillämpning och bereda de parter och intressen, som av denna förordning beröras, allvarliga olägenheter.

Med avseende på anslaget till skolöverstyrelsen för budgetåret 1939/1940, inhämtas av bilaga till 1939 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, punkt 117, att skolöverstyrelsen, med hänsyn till att frågan om överstyrelsens organisation vore föremål för särskild utredning, hade äskat anslagshöjningar allenast i de fall, där sådana, för att överstyrelsen skulle vara i stånd att fullgöra sin uppgift under den nuvarande organisationen, kunde betecknas såsom oundgängliga och oberoende av proposition till 1939 års riksdag i organisationsfrågan. Sålunda hade skolöverstyrelsen, bland annat, hemställt om förstärkning av delposten till grundavlönningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal med minst 15 000 kronor.

Under nyss nämnda punkt 117 har vederbörande departementschef, bland annat, omnämnt, dels att de sakkunniga för utredning av frågan om skolöverstyrelsens organisation den 13 juni 1938 avgivit betänkande och förslag i ämnet, dels ock att verkstadsskoleutredningen vid det nyss gångna årskiftet avgivit betänkande och förslag rörande den centrala ledningen för yrkesskoleväsendet i riket. Departementschefen anför vidare, att det synes knappast troligt, att frågan om skolöverstyrelsens omorganisation kan inom den närmaste tiden bringas i ett sådant skick, att förslag i ämnet kan föreläggas 1939 års riksdag. Beträffande anslagshöjningen uttalar sig departementschefen på följande sätt: »Den av skolöverstyrelsen nu ifrågasatta höjningen med 15 000 kronor av anslagsmedlen till grundavlöningar till icke-ordinarie personal är att anse såsom en provisorisk anslagsförstärkning i avvaktan på en lösning av omorganisationen.» Anslagshöjningen tillstyrkes av departementschefen, enligt vad av statsverkspropositionen framgår.

Undertecknade vilja först erinra därom, att de statsunderstödda yrkeskurser, varom här är fråga, till skillnad från andra yrkesskolkurser avse att utgöra underlag för en yrkesutövning, beträffande vilken staten uppställer obligatoriska kompetenskrav. Staten måste därför anses ha en speciell anledning tillse, att utbildningskurser anordnas i nödigt antal och på för ändamålet lämpligt sätt. Det torde vara uppenbart, att enhetlig kontroll och ledning är nödvändig i fråga om en undervisning, som bedrivs av lärare, vilka merendels sakna pedagogisk skolning och erfarenhet, och som endast tillfälligtvis och vid sidan av sina egentliga yrken bedriva undervisningsverksamhet.

Sedan lagen av år 1902 innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar (svensk författningssamling nr 71) vid 1938 års riksdag varit föremål för revision, och kommerskollegium den 31 oktober 1938 avgivit slutligt förslag till ny elektricitetsstadga och installatörsförordning, och därjämte utarbetat nya säkerhetsföreskrifter för utförandet av elektriska starkströmsanläggningar, har man att förvänta, att nyordningen inom det elektriska installations- och anläggningsområdet kommer att träda i kraft innevarande år. Av hela det stora komplex av elektriska frågor, som avhandlats av ovannämnda sakkunniga för elektriska kontrollväsendet (S. O. U. 1935: 53), skulle således den elektriska installatörsutbildningen allttjämt endast befinna sig i oorganiserat och mindre väl kontrollerat skick. Ett sådant förhållande innebär enligt undertecknades förmenande för vårt lands elektricitetshushållning så uppenbara olägenheter, att så icke bör få vara fallet, vilket även kommerskollegium framhållit i sitt ovannämnda utlåtande av den 31 oktober 1938. För trängande arbetsuppgifter inom skolöverstyrelsen, intill dess att frågan om överstyrelsens organisation blivit avgjord, har överstyrelsen äskat ett belopp av 15 000 kronor, vilket äskande tillstyrkts av vederbörande departementschef. Såvitt av utredningen framgår synes dock ej någon del av detta belopp vara avsett att komma den elektriska yrkesutbild-

ningen tillgodo. Undertecknade finna det därför angeläget och väl motiverat, att ett tillfälligt anslag upptages för kontroll av den elektriska installatörsutbildningen, examensombud m. m., i enlighet med vad skolöverstyrelsen föreslagit i sitt ovannämnda utlåtande den 11 januari 1936, och sålunda anslagsposten till grundavlöningar till icke-ordinarie personal inom skolöverstyrelsen höjes med ytterligare 4 000 kronor, således till 19 000 kronor.

Med ett dylikt anslag skulle åtminstone kunna tagas ett första steg mot en organisation av den elektriska installatörsutbildningen. Att denna alltmör samhälleligt betydelsefulla undervisningsgren hittills i så betydande grad försumrats är i hög grad betänkligt och desto mer anmärkningsvärt, då ju staten eljest ägnar så stort intresse och offrar så stora belopp för skilda undervisningsändamål. Ej ens för de stora städernas ungdom, som dock i motsats till eller i varje fall något bättre än landet i övrigt erhållit sin yrkesutbildning bäst ordnad, finnas nöjaktiga undervisningsmöjligheter på det elektriska installatörsområdet, trots den speciella statskontroll som detta är underkastat.

Med stöd av vad vi sålunda anfört hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta, att den under punkt 117 i åttonde huvudtiteln Skolöverstyrelsen: avlöningar, förslagsanslag, under

Avlöningsstat föreslagna avlöningsposten 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:

a. Grundavlöningar m. m.	kronor	160 000
måtte höjas med	»	4 000
till	»	164 000

och sålunda att till skolöverstyrelsen, avlöningar för budgetåret 1939/1940 måtte anvisas ett med kronor 4 000 förhöjt förslagsanslag av kronor 686 000.

Stockholm den 23 januari 1939.

L. Franzon.

Gustaf Strömberg.